

GRUPPE:

Kystbefæstet

TRYKT:

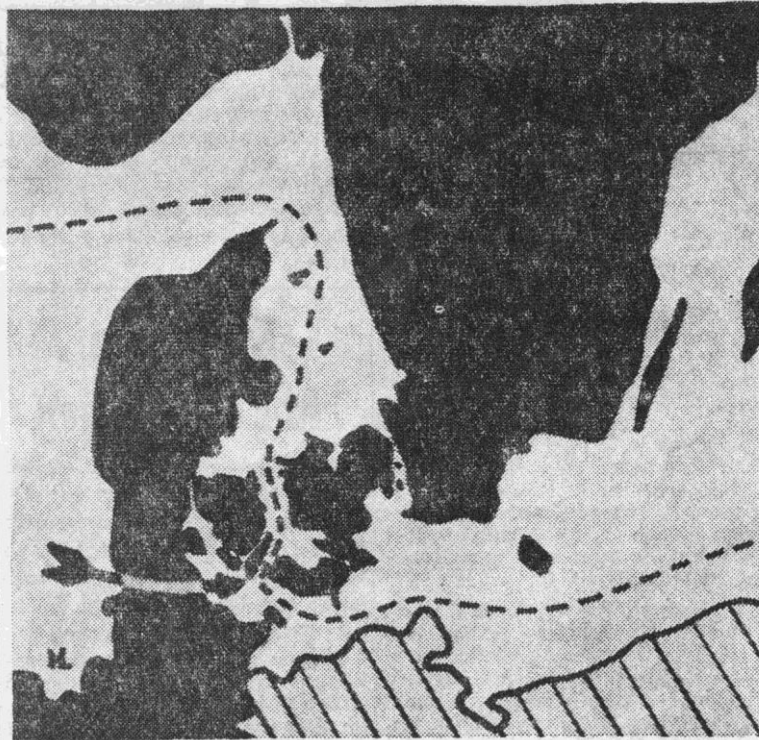
My Dag
4-4-1959

EMNE:

Langelandsfort.

ii Del.

ORLOGSMUSEET

STRATEGISK SET ligger Langelandsfortet på et vigtigt hjørne. Kortet viser Danmarks beliggenhed i forhold til de omgivende farvande. — Tilhøre Østersøen, hvorfra den russiske flåde i en krigssituation skal ud, tilvenstre det forholdsvis mere åbne farvand, Nordsøen. Adgangen hertil må ske gennem de danske bæltet, hvoraf Lillebælt er for smalt, og Øresund stærkt befæstet og smalt, medens Storebælt strategisk set er det bedste gennemsejlingsfarvand — dybt og bredt — men hér ligger Langelandsfortet og vogter, dér hvor pilen viser hen — »på hjørnet af Østersøen og de åbne have«

Jeeps drøede ud gennem kornmarkerne ad de asfalterede veje, der forbinder fortets mange punkter i terrænet — og nye punkter blev oprettet i en fart, efterhånden som mobile kanoner blev kørt i stilling på forudberegnete steder. På kort tid lå fortet klar til at bide fra sig mod den supponerede fjende.

Nede i kommandobunkeren...

Et sted ude på en mark, nede i jorden, skjæmt af cement og jord, ligger kommandobunkeren — eller rettere den af dem, som var valgt til at fungere den nat. Nogle radioantenner stak op fra jorden og var det eneste, der afslørede, at der her »var noget«.

Men nede i dybet glædede en hektisk virksomhed. Radiomeldinger svirrede rundt i luften, grønne radarskærme flammede op efterhånden som de streg horisonten rundt, og kommandobunkers centrale del, plottet, våggede til live.

Et levende søkort

På en stor, lysende og mat glasplade, hvor kystlinjerne, fyr og bøjer og alle andre faste radarmål på forhånd var aftegnet, dukkede nu det ene plottemærke efter det andet op. Hvergang radaranterne svirrede horisonten rundt og afslørede skibenes position flyttedes plottemærket, og lidt efter lidt begyndte den store glasplade at blive et levende søkort, hvor »fjenden« og alle andre skibes bevægelser aftegnedes sig som streger, der langsomt voksede sig længere og længere.

Fra radiopelere, radarer, lytteposter, natkikkere og andet observationsmateriel — der er mindst 50 forskellige kanaler, hvorigennem fortet kan få oplysninger om omverdenen — gik oplysningerne ind i en elektronhjernen, som beregnede »fjendens« kurs, fart o. s. v. og forudberegnete hvor den til ethvert tidspunkt ville befinde sig. Samtidig hermed beregnede elektronhjernen skudbane for hvert eneste kanonløb på fortet og indstillede disse — så de hele tiden var på målet.

Der blev dog ikke løst noget skud ved denne alarmerelse, men at »fjenden« sagtens kunne være sænket, blev markeret på dramatisk vis.

Når solen står op midt på natten

Samtidig med kanonløbene blev også en af fortets store projektores sat på målet, og pludselig eksploderede plottemærket i en luge af pulserende lys, da den store kulbue tændtes og hulspjellet slyngede en ildfinger udover vandet.

Midt i lyskeglen fangedes en hurtiggående minestryger — »fjendene« var truffet lige på kornet. Øvelsen var slut, og mandskabet kunne gå tilbage til køjerne, medens besætningen på minestrygeren gned øjnene.

Set fra siden er fortets projektor nemlig så kraftig, at det næsten virker som om solen står op midt om natten, når lyskeglen lyner lige imod en. Man skal mange kilometer bort fra fortet, før lyset fra projektoren er blevet så svagt, at man ikke kan se at læse en avis ved den!

Ikke første gang Langelands sydspids har været befæstet

Det er naturligvis med velberåd hu, at man har lagt et kystfort netop på Langelands sydspids — og andre har da også fundet ud af det før i tiden. Fåkketbjerg, omtrent helt ude ved sydspidsen, er med sine godt 35 meter det højeste punkt i terrænet, og allerede under sidste krig havde tyskerne etableret sig på denne bakke med antiluftskylt og en kæmpeprojektor. Den var i drift een gang — en engelsk spitfire-jager dykkede di-

rekte ned i lyskeglen og skød projektoren i smadder — og så opgav man den — måske af materiale-mangel.

Idag er kanonerne vendt den modsatte vej, ned mod Østersøen. Kystfort Langeland er NATO's vægtsomme øjne, der døgnet rundt overvåger, hvad der foregår i den vestlige Østersø. Baggrunden er ligetil. Den russiske Østersøflåde har kun to veje ud i Atlanterhavet — gennem Øresund, der vil være en sand hvepserede at komme igennem, og Storebælt med sit bredere og dybere farvand. Men her passer Langelandsfort på. Fortets kanoners rækkevidde er selvfølgelig en hemmelighed, men der er ingen grund til at tvivle på, at de kan hamre med fuld kraft på et skib hvor som helst mellem Langeland og Lolland.

Langelandsfort ligger idag som en håndgribelig garanti for, at vi ikke igen kan komme ud for en 9. april. Aret rundt uden ophold søger fortets radare over farvandet, og ethvert skibs nationalitet fastslås. Når tide dis og mørke hindrer det direkte udsyn, har fortet sine patruljeskibe »på feltet«, der kan sejle klos på skibenes og kontrollere dem. Lige så lidt som et amerikansk krigsskib kan »snyde« sig ind til havnen i Riga på den russiske Østersøkyst, lige så lidt kan et russisk skib luske uset ind i det havområde, NATO har ansvaret for. Der er sat vagt ved gadedøren — Storebælt er gadedøren, Langelandsfort vagten...

Der er bare den forskel, at Storebælt er internationalt farvand, og alle landes skibe må sejle der — også russiske krigsskibe — men man véd, når de sejler der!

Kystfortet på Langeland, marinenes skibe, der er afgivet til far-

vandet derom, det maritime hjemmevern i området, hjemmevernet og lokalforsvaret på Langeland havde tidligere hver sine kommandoveje og hver sine overordnede. Det var indlysende upraktisk. Man har nu oprettet en ny institution om man vil, der bærer navnet Sodefensionsafnit Langeland, hvor alle disse forsvarssele-menter, der naturligt må samarbejde i dette område, er samlet under én hat — én teknisk ledelse.

Myndigheden som chef for SDA LAL som den morsomme officielle forkortelse er, er lagt i hænderne på orlogskaptajn Jack Nielsen, 40 år, høj, flot, og med læt brunt krollet hår, lige den type alle piger drømmer om som en søofficer! Og så er han selvfølgelig gift. Det er i en ung alder at en linoofficer med rang af orlogskaptajn har fået overdraget ledelsen af det første danskeodefensionsafnit med operativ myndighed, og NY DAG har bedt Jack Nielsen give udtryk for sin personlige mening om opgaven, dens baggrund og de muligheder, der er for at løse den, og orlogskaptajnen svarede således:

Et samarbejde på tværs af bæltet og kystlinierne nødvendigt

— Jeg ville egentlig foretrække at vente med en udtalelse, indtil denne forsøgsvisse organisation havde fundet rigtig plads.

Det er vel indlysende, at der i en given situation vil være et stort operativt ansvar placeret i dette område, og at det kun til en vis grad er betinget af den større eller mindre dybde i søforsvaret i Østersøen, der skabes ved vort samarbejde inden for NATO.

Løsningen af de opgaver, der er forbundet med en kontrol med hovedgennemsejlingsåren er et nok så vidtrækkende problem, som jeg ikke skal gøre forsøg på at analysere her, et par ting vil jeg dog gerne nævne i forbindelse med organisationen i det sydlige Storebælt:

Et samarbejde på tværs af bæltet mellem sådanne enheder på begge sider heraf, der medvirker til det lokale forsvar af bæltet er en nødvendighed, og

et integreret værnssamarbejde er også en nødvendighed, da forsva-

ret af land og sø gensidigt betinger hinanden.

Til det sidste punkt vil jeg knytte en enkelt bemærkning; alt for mange mennesker anlægger den betragtning, at forsvaret af landområderne er en løsning i sig selv — det kan efter min mening kun skyldes manglende viden om det samlede forsvarsproblem og herunder specielt forsvaret på søen, for det er katastrofalt forkert.

Muligheden for at løse de foreliggende opgaver er ganske sikkert forbedret ved den nye organisation — men man skal ikke tro at den og de normalt tildelte midler på nogen måde påregnes at skulle løse de store opgaver — nej, vi er skildvagten og det nødvendige kontrolapparat for den indsats af søværnets mange forskelligartede krigsskibe, som vi forhåbentlig får i tilstrækkeligt tal og med tilstrækkelig slagkraft. -au.